
Роль когнітивно-комунікативного підходу у вивченні іноземних мов студентами

Світлана Романчук

кафедра журналістики, Український гуманітарний інститут, м. Буча, Україна

ORCID 0000-0002-5737-2951

Для цитування цієї статті:

Романчук Світлана. Роль когнітивно-комунікативного підходу у вивченні іноземних мов студентами. International Science Journal of Education and Linguistics. Vol. 2, No. 6, 2023, pp. 34-47. doi: 10.46299/j.isjel.20230206.05.

Надійшла до редакції: 26 вересня 2023 р.; Схвалено: 27 жовтня 2023 р.;

Опубліковано: 01 грудня 2023 р.

Анотація: Сучасне життя вимагає від кожного з нас, особливо молоді, знання іноземної мови. Потреба у її вивченні зростає після повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну 24 лютого 2022 року. У статті розглянуто особливості вивчення іноземної мови (англійської, французької, іспанської, німецької тощо) українськими студентами. Наукова розвідка аналізує значний обсяг наукових доробків, присвячених характеристиці підходів, пов'язаних із означеною проблемою. Для найбільш ефективного вивчення авторка пропонує застосовувати когнітивно-комунікативний підхід. Світлана Романчук наводить переконливі аргументи щодо використання когнітивно-комунікативного підходу під час вивчення студентами /слухачами різних мовних рівнів. Когнітивна та комунікативна методики спрямовані на виконання головного завдання мовної освіти за сучасних умов – формування комунікативної компетенції того, хто вивчає мову, і цілком відповідає загальноєвропейським орієнтирам із питань мовної освіти. Кожна з цих методик має свої завдання, але, інтегруючись, вони виконують головну функцію – формування і подальший розвиток мовної особистості на засадах неперервної мовної освіти. Про роль когнітивно-комунікативного підходу для вивчення іноземної мови українськими студентами і йдеться в результатах запропонованого дослідження. Авторка дійшла до висновку, що використання когнітивно-комунікативного підходу сприяє швидшому й легшому опануванню студентами іноземною мовою. Також Світлана Романчук запропонувала деякі методологічні «штрихи» (вправи), які презентують обговорюваний у статті підхід та є ефективними під час вивчення іноземної мови.

Ключові слова: когнітивно-комунікативний підхід, комунікативний підхід, лінгвістичні навички, іноземна мова.

1. Вступ.

Під час вивчення іноземної мови студенти часто звикли звертатися до рідної мови, використовувати готові формули, засвоєні та відтворені як одиниці, не знаючи, як розвинути конструктивні знання відповідних структур. Зіткнувшись із цим явищем — з метою розвитку в стратегії ідентифікації, порівняння, інтерпретації, розробки гіпотез значення в конкретному контексті, синтезу, систематизації, аналізу — викладач має прагнути реалізувати рефлексивну діяльність, здатну сприяти передачі навичок з однієї мови на іншу та зменшення інтерференції. Такий підхід допомагає студентові поступово створювати нові уявлення про іноземну мову та нові звички та когнітивні процедури.

Когнітивно-комунікативний підхід, який ми щойно окреслили, відкриває нові горизонти для набуття як лексичних, так і граматичних лінгвістичних навичок у ситуаціях спілкування,

які досить різноманітні, щоб виявити стратегії взаємодії, які поступово формують студента незалежним мовцем, активним і автономним.

2. Об'єкт і предмет дослідження

Об'єктом статті виступає методологія вивчення іноземної мови студентами завдяки когнітивно-комунікативному підходу. Предметом – когнітивно-комунікативний підхід, який є, на думку автора, найбільш ефективним при вивченні іноземної мови.

3. Мета та завдання дослідження

Метою статті є визначення ролі когнітивно-комунікативного підходу в вивченні студентами іноземної мови.

Для досягнення мети дослідження плануємо реалізувати такі *завдання*: 1) визначити сутність когнітивного та комунікативного методів; 2) розкрити їхню роль під час вивчення іноземної мови; 3) запропонувати вправи, які репрезентують когнітивно-комунікативний підхід у процесі оволодіння студентами іноземною мовою.

4. Аналіз літератури

Проблемою використання когнітивно-комунікативного підходу для вивчення іноземної мови студентами займалися багато вітчизняних та зарубіжних науковців, зокрема: Г.Барабанова [1] (розглядає теоретичні і практичні питання формування читацької компетенції під час навчання читання професійно-орієнтованої автентичної літератури англійською мовою з позиції когнітивно-комунікативного підходу), О.Ігнатова [2] (аналізує вибір зміст та методів іноземної (французької) під час вивчення різних мовних рівнів), Т.В.Зубенко [3] (розкриває комунікативний підхід до навчання іноземної мови), М.В.Клименко [4] (визначає роль когнітивного підходу до навчання спілкування англійською мовою) та С.В. Стойко [5] (презентує реалізацію комунікативного підходу в навчанні іноземних мов).

Детально історіографію окресленої проблеми авторка розглядає у праці «Деякі зауваги щодо дослідження когнітивістики у різних лінгвістичних студіях» [6]. У пропонованій науковій розвідці ми визначимо, які патерни мисленнєвого процесу відбуваються у свідомості студентів, які вивчають іноземну мову, та реалізуються у комунікативних актах. Зважаючи на те, що зазначене наукове поле недостатньо обґрунтоване у науковій літературі, актуальність праці є безперечною.

5. Результати досліджень

Слово «когнітивний» походить від латинського дієслова *cogno* - знати. Поняття «когнітивний» вивчається у психології. Оскільки ця наука досліджує особистість у різних її проявах, значну увагу дослідники звернули на пізнавальні процеси, якими послуговується особистість у процесі знайомства зі світом, опанування різними галузями знань тощо. Тому психологи стверджують, що індивідууми - не просто машини, які сліпо і механічно реагують на внутрішні чинники або на події в зовнішньому світі. З когнітивної точки зору, розум людини є щось більше, ніж інформація, яка надходить ззовні.

Когнітивний підхід полягає в основному в прагненні зрозуміти, яким чином ми розшифруємо інформацію про реальну дійсність і організуємо її, з тим щоб проводити порівняння, вирішувати проблеми, що постають перед нами кожну хвилину.

За словами Ф. Бацевича, «до найважливіших принципів когнітивізму належить трактування людини як суб'єкта чинного, що активно сприймає і продукує інформацію, керується у своїй мисленнєвій діяльності певними схемами, програмами, планами, стратегіями» [7, с. 25].

Насамперед спробуємо виявити, чи існують інші підходи, окрім когнітивно-комунікативного, для покращення якості вивчення іноземної мови? Чи можна вважати когнітивно-комунікативний підхід і когнітивні стратегії інноваційними аспектами у викладанні іноземної мови? Звідси три запитання:

- Що таке когнітивно-комунікативний підхід до вивчення іноземних мов?

- Чи є когнітивно-комунікативний підхід одним із факторів стимулювання задоволення, джерелом мотивації для студентів?

- Які когнітивні стратегії можна застосувати, щоб допомогти студентам набути лексичних і граматичних навичок, необхідних для набуття комунікативних навичок?

Останнім часом все частіше говорять про когнітивні стратегії серед стратегій вивчення іноземної мови. Насправді когнітивно-комунікативний підхід не менш важливий, ніж комунікативний, і про нього не варто забувати. У цьому випадку когнітивно-комунікативний підхід можна розглядати як одну з інновацій у мовних практиках, яка зараз цікавить як керівників різних лінгвістичних проєктів, так і професійних викладачів-дослідників іноземної мови.

Для цього підходу краще розглядати закони навчання, когнітивні стилі, характеристики ситуацій навчання іноземної мови та ефективний вимір вивчення іноземної мови.

Закони навчання. Розуміння цих законів допомагає розвивати поведінку в аудиторії та види діяльності, які краще відповідають вимогам і розумовим процесам студентів.

Навчання є більш ефективним, коли суб'єкт мотивований до навчання. На практиці часто важливо, щоб суб'єкт усвідомлював, що від нього очікують і що він повинен робити. Мотивація є комплексним чинником, оскільки вона об'єднує кілька випадків функціонування людини, а також її відносини з навколишнім середовищем. Мотивація означає як ставлення до навчання, так і здатність вчитися самостійно, уточнюють М.-Ж.Барбот і Г.Каматаррі [8, с.66]. З психологічної точки зору, мотивація - це «те, що спонукає суб'єкта діяти для задоволення своїх потреб, своїх бажань, своїх інтересів [9, с. 20].

Оскільки легше засвоювати зрозумілі завдання, слід бути обережним у розробці тестів та іспитів, даючи точні інструкції, представляючи діаграми та графіки з чіткими вказівками значення.

Підкріплення або інформація про якість поведінки покращує навчання. Коли студент демонструє реакцію або бажану поведінку, оцінка цього може дозволити йому задовольнити базову потребу (голод чи спрагу) або другорядну (задоволення), але також вкаже йому, що він на правильному шляху.

Варто постійно пам'ятати, що активне навчання ефективніше пасивного. Цей закон виглядає очевидним. Активна участь, що супроводжується креативністю та автономією, є двома нероздільними поняттями для курсу набуття знань.

Вправи є фундаментальними для більшості процесів навчання. Слід відрізнити від видів вправ, усних чи письмових, завдання на розуміння та висловлювання в різних ситуаціях, розвиваючи таким чином якомога більше уяву студентів, пропонуючи їм шукати якомога більше можливих відповідей на одне запитання чи одну ситуацію. Тому ми намагаємося отримати максимум знань і компетенції за мінімум часу.

Поширене навчання є більш ефективним, ніж концентроване, але протягом періоду, який не є ні дуже довгим, ні дуже коротким, за умови, що ця тривалість адаптована до складності проблеми, рівнів і очікувань студентів. Створення навчальної програми має бути гнучким і конструктивним, залежно не лише від цілей, громадськості, але й від професійних або університетських зобов'язань студентів. Крім того, ця програма вдосконалюється в міру просування курсу, у світлі педагогічних та адміністративних консультацій з командою викладачів і зауважень студентів.

Вивчення цілого ефективніше, ніж послідовне вивчення частин, які складають ціле. Важливо, щоб студент точно знав своє місце в системі глобальних знань.

Позитивно впливає на навчання також пояснення та використання загальних прийомів розумової роботи (конспектування тексту, складання змісту, розробка словесної чи графічної схеми заданого змісту).

Наступний важливий елемент — когнітивні характеристики ситуацій оволодіння іноземною мовою та педагогічні наслідки.

Специфічні когнітивні аспекти ситуацій вивчення іноземної мови привертають велику увагу розробників методів навчання та матеріалів, дидактів, педагогів і вчителів, тому що з когнітивної теорії навчання модель навчання набуває нових вимірів, а також ролі студентів і вчителів. змінюється.

Стосовно когнітивної теорії вивчення іноземної мови ми спираємося на концепцію мозку, описану К. Шастином [10, с. 24-26]. Коли мова заходить про афективний компонент мозку та вплив емоцій на навчання, мозок не лише обробляє думки, але й виховує почуття щодо цієї інформації. У головному мозку є спеціальні зони, які, здається, присвячені в основному емоціям: ставлення та почуття впливають на якість засвоєної інформації та спосіб інтерпретації інформації. На пізнання та навчання явно впливають ці два фактори. У зв'язку з цим ми хотіли б нагадати, що саме прихильність і повага, яку педагог повинен виявляти до своїх студентів, викликає в них позитивне ставлення до навчання. Індивідуалізований підхід виявляється необхідним для отримання найкращих результатів, оскільки студенти відрізняються психологічно та когнітивно, а їхні стратегії навчання також неоднакові. Якщо когнітивне залучення студентів посилюється, вони зможуть краще працювати зі своїми однолітками, оскільки цей когнітивно-комунікативний підхід краще підходить до їхніх стратегій навчання.

Когнітивна теорія природно впливає на характеристики моделей навчання. Концепція мозку як одиниці обробки інформації та навчання як активного розумового процесу, під час якого студенти отримують нову інформацію та зберігають її для подальшого використання, призводить до інших концепцій, пов'язаних з процесом навчання — навчання в цілому та мови зокрема.

Поняття ефективності діяльності в аудиторії також модифікується когнітивними теоріями. Оскільки студенти повинні розуміти, щоб мати можливість обробляти нову інформацію для збереження в довгостроковій пам'яті, все навчання повинно мати сенс і утилітарні цілі. Навчання — це така дія конструювання суб'єкта, за допомогою якої студент привласнює реальність на двох рівнях: на індивідуальному рівні, щоб інтегрувати когнітивні та емоційні дані, та на соціальному рівні, щоб прагнути зрозуміти, як інтегруються культури.

Щоб надати сенсу вивченню іноземних мов, автори підручників і викладачі вважають за краще вводити в навчальні матеріали не тільки структурні вправи в контексті, а й теми сучасної цивілізації та культури, навіть соціальні факти глобалізаційного характеру, такі як електронна пошта, мобільний телефон, блог тощо, автентичні документи, взяті з медіабібліотек чи Інтернету, щоб поставити студентів у реальні, різноманітні ситуації. Вони матимуть можливість застосувати на практиці та перевірити отримані знання, опрацьовані, збережені та запам'ятовані.

Проаналізуємо когнітивні характеристики ситуацій оволодіння іноземною мовою.

Якщо викладач дійсно хоче допомогти своїм студентам вчитися, він повинен знати про існування різних когнітивних стилів у вивченні іноземних мов. «Під когнітивним стилем ми розуміємо характерний спосіб функціонування, який індивіди виявляють у своїй інтелектуальній та перцептивній діяльності [11, с. 49]. Ці автори також виділяють деякі з наступних когнітивних стилів.

Перший - залежність і незалежність. Використання рідної мови залежить не тільки від мовних труднощів використовуваного матеріалу, а й від ситуації, в якій цей матеріал використовується. Згідно з Д. Мором [12, с.102-103], викладач може базуватися на тому, що

студент вже знає про мову, на тому, що він уже вивчив, вийти за межі цього та адаптувати його до нових ситуацій; розуміти, навіть приблизно, намагаючись розробити стратегії ідентифікації, порівняння, інтерпретації, висунути гіпотези значення в конкретному контексті. Тому завдання полягає в успішному впровадженні рефлексійних заходів щодо мов, які стимулюють і сприяють передачі навичок з однієї мови на іншу та зменшують інтерференцію, з метою досягнення найкращих результатів у процесі вивчення іноземної мови для студентів.

Насправді мовні відмінності, комунікативні та культурні звички носіїв рідної мови породжують багато перешкод, необхідно, щоб викладач це усвідомлював. Студент зможе отримати користь від знання рідної або іноземної мови лише тоді, коли його лінгвістичні та комунікативні навички будуть добре освоєні. Що стосується початківців, то не слід надто вдаватися до перекладу чи використання метамови. Такий підхід може змінити їхні уявлення про рідну мову та «рідний» спосіб мислення, щоб вони могли поступово будувати нові уявлення про іноземну мову та нові звички, а також нові когнітивні процедури.

Усвідомлення мовних явищ та їх застосування в різних ситуаціях спілкування. Тепер ми можемо розвинути знання, «як вивчати іноземну мову» і «для чого». Розвиток в студента усвідомлення мовних явищ полягає в перспективі «навчити його вчитися», надаючи йому інструменти навчання, а не суму лінгвістичних знань, які важко повторно використати поза класною кімнатою. Вони повинні бути навчені, щоб стати компетентним користувачем мови, який знає, як використовувати навички та обробляти лінгвістичну інформацію. Щоб упорядкувати свій світ, необхідно розвинути в ньому певні прийоми, спрямовані на досягнення функціонування мов, такі як прийоми спостереження, аналізу, синтезу, узагальнення, систематизації, застосування, порівняння. Використання «програм», тобто використання готових формул, вивчених і відтворених як одиниці [13, с. 150].

Когнітивно-комунікативний підхід сприяє набуттю мовних навичок. Він краще, ніж комунікативний, привносить у викладання-вивчення іноземних мов нові концепції, які здаються багатообіцяючими. Які форми взяти? Які методи реалізувати? Як ці поняття можуть допомогти студентам працювати?

У цьому випадку когнітивні стратегії — це прийоми, які використовуються індивідом для створення сприятливих умов для виконання процесів навчання і, таким чином, забезпечення отримання знань [14, с. 27-30]. Під час вивчення іноземної мови використовують два типи знань:

- декларативне знання – це «знання про що»: факти, поняття, правила, закони, які об'єднують лексику, мовні поняття, синтаксичні правила одночасно з поняттями, соціокультурні елементи, включаючи правила користування мовою;

- процедурні знання – це «знання того, як». Це процедури, застосовані до декларативних знань з метою перетворення їх у дію.

Когнітивно-комунікативний підхід відіграє також важливу роль і у набутті лексичної компетенції. Ми можемо використовувати когнітивні стратегії на початку, щоб допомогти студентам запам'ятати лексику, пов'язану з темою тексту, набору текстів з різними цілями, такими як описова, інформативна, аргументативна. Перша стратегія полягає в семантичній мережі, яка відповідає до турботи про організацію, розумового процесу, роль якого полягає у впорядкуванні нових знань. Це процес побудови значення системи слів, що належить до певного лексичного поля тексту.

Побудова значення слів не може бути здійснена, вдаючись до рідної мови, за винятком кількох абстрактних слів, які надто важко пояснити, наприклад, іноземної податкової лексики, яка не має багатьох референційних еквівалентів у рідній мові. Ми застерігаємо про погану звичку визначати слова через рідну мову. Причина в тому, що означуване, утворене словами і структурами, буде погано виражено, більше того, референт також буде спотворений через уявлення про рідну мову в студентів.

Дао Ань Хуонг, секторальний асистент Служби лінгвістичної та освітньої співпраці Посольства Франції у В'єтнамі, досліджував когнітивні стратегії під час вивчення

в'єтнамцями французької мови. Зокрема, він зауважував: «Щоб уникнути втручання в'єтнамської мови в побудову значення слів і виробити звичку мислити іноземною мовою, студентів слід вчити будувати гіпотези значення на основі префіксів, суфіксів, синонімів і антонімів, зокрема на текстовий і ситуативний контекст тексту, де присутні ці слова» [15, с. 130].

Крім того, викладач повинен порадити студентам використовувати весь здобутий матеріал у школі з метою набуття нових знань, мобілізуючи свою пам'ять і свій навчальний досвід. Студент повинен усвідомлювати той факт, що переклад на рідну мову буде корисним лише тоді, коли він дозволить йому знайти концептуальні та семантичні розбіжності, і що він завжди намагатиметься уникнути ризику втручання та шкідливої плутанини.

Друга когнітивна стратегія — це нарративний ланцюжок, який поміщає нові слова в значущий контекст, щоб легше їх запам'ятати. Застосування цієї стратегії полягає в написанні особистого тексту на тему послідовності. Ця діяльність складається з тих самих кроків, що характерні для тривалого пізнавального курсу: спочатку викладач повинен пояснити цілі та переваги цієї стратегії, потім він надає модель, або автентичний документ, або сфабрикований документ, або документ студента з попереднього року, нарешті студенти визначають особисту ситуацію та описують її на папері. Враховуючи, що зв'язок між студентом і знаннями є афективним, за допомогою нарративних текстів необхідно буде досліджувати лексику чутливого сприйняття, почуттів, емоцій, якостей/вад, стандартів цінностей разом із лексикою, пов'язаною з модальністю. Ці лексикони розглядатимуться не у формі списків, а в нарративному контексті.

Отже, бажано, щоб виховання особистості студентів відбувалося шляхом розвитку когнітивних засобів і щоб набуття її мовних компетенцій здійснювалося шляхом усної та письмової мовної практики в різних ситуаціях.

Оскільки словникові слова ніколи не вивчаються ізольовано, вони вивчаються всередині «горизонтальної безперервності у діаграмах дій, де іменники та дієслова тісно пов'язані» [16, с. 57]. Ці моделі дій і дієслова є складовими елементами висловлювань у тексті та дискурсі.

Ці спостереження приводять нас до певних взаємодоповнювальних ідей когнітивного підходу до іноземної лексики:

- вдатися до нарративного ланцюжка недостатньо, необхідно надати доступ до інших типів текстів: пояснювальні, інформативні, описові, розпорядчі;
- посилання на типологію текстів може виявитися цінним, оскільки структура тексту може відповідати певним формам лексичної багатозначності;
- у той же час викладач повинен показати студентам, що абсолютного синоніма не буває, і звернути їхню увагу на те, що значення терміна залежить як від текстового, так і від ситуативного контексту тексту, а також від комунікативного задуму автора.

Опрацьовуючи різні тексти, студенти зможуть робити висновок про значення та його лексичне оновлення. Крім того, вони повинні бути навчені будувати значення слів, висуваючи семантичні гіпотези, спираючись на їхній абстрактний аспект, їхні конотації, їхні риторичні фігури. Тим не менше, довільний вплив різноманітних мовних матеріалів не дозволяє студентам запам'ятовувати потрібні лексичні одиниці та граматичні моделі у довгостроковій пам'яті. Викладач має навчити їх групувати, систематизувати та класифікувати словникові слова так, щоб це було логічно, зв'язно та легко запам'ятовувалось. Тут вступає в дію когнітивний процес.

Студентам слід запропонувати не лише написати особистий текст, а й створити текст усно. Іншими словами, на основі одного документа можна набути безліч навичок, письмових чи усних, висловлювання чи розуміння. Бо економити час необхідно як студентів, так і викладачу. Він не може витратити години на пошуки безлічі документів, щоб навчити одній окремій навичці. Він повинен знати, як навчити студента множинній компетенції з максимальним використанням одного документа, оскільки насправді між лінгвістичними навичками та комунікативними та дискурсивними навичками існує взаємозв'язок.

Словниковий запас набувається шляхом навчання письмових або усних навичок, а комунікативні та дискурсивні навички зміцнюються шляхом збагачення словникового запасу та доречності використання лексики в конкретному контексті. Такий підхід наразі виправданий впровадженням інтенсивного навчання іноземної мови для цільової аудиторії.

Існує індивідуальна робота студентів на заняттях. Однак потрібно надавати перевагу колективній. Це дозволяє як викладачу, так і студенту заощадити час. Той факт, що кожному дозволено виправляти кожного і що кожен активно бере участь у виправленні, загалом призводить до гарного клімату в групі, атмосфери співпраці та взаємодопомоги.

Для вдосконалення когнітивних інструментів «вони повинні мати достатньо багатий лексикон і достатньо безпечні процедури доступу, щоб мати можливість використовувати відповідне словникове слово у найбільш відповідний час» [16, с.56]. Ментальний лексикон - це не перелік слів з одним значенням, а слів, з якими пов'язана велика кількість інформації: фонологічної, орфографічної, синтаксичної, семантичної. Іншими словами, це все, що допомагає її розпізнавання будь-яким каналом доступу та все, що дозволяє знати його особливості у тексті.

Набуття цього ментального лексикону настільки важливе, що ця діяльність стає основним завданням викладача іноземної мови. Враховуючи, що читання відбувається завдяки факту перетворення лексичної поверхні на концептуальне представлення, у той же час, коли письмо складається з перекладу концептуального засобу в лінгвістичну послідовність, організовану навколо спеціального словника, є основою цього привілею лексичного навчання. Ми розуміємо, якою мірою здатність студентів спілкуватися та отримувати знання з мови та інших наукових предметів сильно залежить від доступного їм лексичного репертуару.

Зростання словникового запасу безпосередньо пов'язане зі знанням світу. Мови не є ні формами, ні структурами без матерії. Вони говорять про всесвіт, відображають його та організують, навіть якщо це відбувається через змінні сітки відповідно до культур. Лексична компетенція завжди пов'язана з граматичною. Відповідно сформована лексична компетентність з хорошим знанням граматики, правил розташування слів, дозволяє мовцеві будувати правильні мовленнєві конструкції. Ідея про те, що «природною колискою речень є тексти та діалоги» [17, с.69], пов'язана з тим фактом, що самі речення, як і слова, не ізольовані. Вони мають свій каркас.

Когнітивні стратегії також є ефективними інструментами для вивчення понять, правил граматики чи соціокультурних законів. Стратегії узагальнення та розрізнення, безсумнівно, є найкориснішими для вивчення понять і правил [14, с.29].

Щоб розробити ці стратегії, потрібно створити процедуру, тобто ланцюжок умов, дії, які формують правило або концепцію. Це представлення може бути дедуктивним або індуктивним, іншими словами, явним або неявним. Це залежить від рівня тих, хто навчається, мети послідовності (або початок-відкриття, або фіксація-продовження), ступеня складності типу вправи.

Когнітивний підхід – це теорія навчання іноземних мов, розроблена на основі когнітивної психології. Відносно навчання іноземної мови когнітивізм означає, що вивчення того чи іншого лінгвістичного явища повинно спиратися на розумові процеси і дії, що лежать в основі розуміння і використання цього явища у мовленні.

Р.Андерсон важливу роль під час використання когнітивного підходу на занятті з вивчення іноземної мови приділяє особистості студента. Зокрема, вчений наголошує на тому, що « в основі процесу пізнання та, відповідно, й в основі комунікативно-когнітивного підходу лежить активність особистості» [18, с.65]. Когнітивний підхід до навчання реалізується в тому випадку, коли відбувається заміна суб'єктно-об'єктних відносин на суб'єктно-об'єктну взаємодію, тобто коли студент є активним учасником процесу навчання, а не об'єктом навчальної діяльності викладача. Під час когнітивного підходу людина, яку навчають, є центром освітнього процесу, є особистістю, що мислить, яка активно переробляє інформацію.

Як вважає Г.П. Пустовіт, у процесі розроблення когнітивно-комунікативного методу має бути враховано п'ять концептуальних засад:

1. Інтегрування навчального матеріалу, що найбільш адекватно відображає ідею формування цілісного уявлення студентів про навколишнє середовище, а отже, ідею ефективного формування їхнього наукового середовища;

2. Структурування навчального матеріалу слід здійснювати з позиції диференціації, що є найбільш перспективним під час поглибленого вивчення студентами навчального матеріалу;

3. Міжпредметний підхід у конструюванні змісту навчального та виховного матеріалу, що дає змогу об'єднати початкові предмети в уніфіковану навчально-виховну систему, завдяки чому долається розрив між природничими і гуманітарними циклами навчальних предметів;

4. Індивідуалізація навчально-виховного процесу;

5. Діяльнісний підхід, основною метою якого є формування наукового світогляду, високої духовності та моральних якостей особистості, сприяння професійній орієнтації і самореалізації у складному, багатогранному соціокультурному середовищі [19, с.21-22].

О.І.Вовк висуває такі основні принципи комунікативно-когнітивного підходу: 1)навчання іноземної мови у процесі когнітивно-комунікативної діяльності; 2)стимулювання мовленнєво-розумової активності суб'єктів пізнання; 3)створення автентичних умов їхньої соціалізації; 4)урахування індивідуальних пізнавальних стилів і навчальних стратегій; 5)розвиток і розширення простору знання; 6)становлення мовної особистості; 7)формування картини світу; 8)розвиток множинного інтелекту; 9)контекстуальність комунікативно-когнітивної діяльності; 10)розвиток критичного мислення; 11) становлення здатності до концептуального структурування інформації [20, с.164].

Натепер комунікативний напрям у навчанні іноземних мов відрізняється зростаючою увагою до особистості студента. Процес опанування іноземною мовою, збагачений даними когнітивної психології та когнітивного підходу, перетворює навчання іноземних мов в усвідомлений навчальний процес, у якому на будь-якому етапі роботи повинні бути задіяні розумові здібності студентів [5, с. 223].

З досвіду викладання «Ділової (французької) мови за професійним спрямуванням» в Державному податковому університеті, що в місті Ірпінь Київської області, авторці відомо, що студенти рідко мають достатній рівень знань для вивчення фахової мови. Тому викладач повинен так організувати роботу на занятті, щоб нагадати і той матеріал, який вони повинні були б знати зі школи, і пояснити ділові лексичні та граматичні моделі. Саме завдяки використанню когнітивно-комунікативного підходу вдалося вирішити цю проблему. Застосування відповідних вправ та усних завдань, які активізують мисленнєві механізми для пізнання та запам'ятовування програмного матеріалу, дало хороший результат.

Під час вивчення іноземної мови важливо не тільки на уроках поповнювати свій лексикон, вдосконалювати рівень засвоєння граматичного матеріалу чи навіть демонструвати комунікативні уміння. На нашу думку, студент, який прагне покращити свій рівень знань з іноземної мови, повинен читати іншомовну літературу. З цією метою викладач організовує роботу для самостійного читання студентами художніх чи публіцистичних текстів. Останні ведуть «Читацький щоденник», у якому записують бібліографічний опис книги, короткий зміст, виписують невідомі лексичні одиниці чи мовні / фразеологічні вирази, цікаві синтаксичні конструкції. Окрім того, перевірка прочитаного відбувається у формі круглого столу чи бліц-інтерв'ю з читачем. З досвіду переконані, такий інтерактивний підхід сприяє і розширенню культурного кругозору, і вдосконаленню комунікативних навичок, і розвиває риторичні здібності. Така робота активізує формування аналітичного мислення.

Зауважимо, що під час читання ішомовної літератури, на думку А.Джонса, слід реалізувати п'ять ключових понять, що характеризують когнітивний підхід до навчання читання в цілому: схеми, інтерактивність, значеннєва обробка тексту, набір читацьких стратегій, метакогнітивна усвідомленість [цит.за Барабановою, 2005, с.95]. Як справедливо зазначають Н.І. Годованець та В.П. Леган, «ефективність когнітивно-комунікативної

методики навчання читання забезпечується комплексом вправ, у якому враховуються індивідуально-особистісні характеристики, когнітивні стилі та стратегії студентів. За допомогою когнітивно-комунікативної методики навчання читання іноземною мовою можна скоротити шлях оволодіння великим об'ємом професійно-орієнтованої іншомовної інформації, яка необхідна студенту» [21, с.95].

Звичайно, такий підхід варто застосовувати і в середніх навчальних закладах, ліцеях, коледжах. Однак, на превеликий жаль, ми констатуємо низький рівень знань іноземної мови учнями. І це вина, в першу чергу, вчителів, які не володіють методикою когнітивно-комунікативного підходу.

Продовживши вивчення іноземної мови у закладі вищої освіти, особливо якщо йдеться про немовні спеціальності, радимо обов'язково викладачам активно застосовувати когнітивно-комунікативну методику: «Навички зрілого читання іншомовних текстів можуть бути розвинені вже на початковому етапі вивчення іноземних мов у немовному ВНЗ, якщо використовувати когнітивно-комунікативну методику, побудовану на психо-когнітивній моделі декодування інформації за принципом «зверху-вниз» від більш високого рівня до розпізнавання лексико-граматичних форм [3, с. 146].

Дослідження М. Пенданкса [22, с.127-170] щодо організації навчальної діяльності запропонували нам деякі ідеї, що стосуються когнітивного підходу до понять і граматичних правил, з метою зробити вивчення граматики таким же цікавим, як і вивчення лексики через практику мови.

Необхідно визначити використання мови, іноземних морфологічних і синтаксичних форм, стимулюючи навчання за допомогою відповідної діяльності, спрямованої на значення цих засобів. Ця причина зараз спонукає нас, з одного боку, вдаватися до всього, що може надати сенсу роботі над граматиною та мовою, а з іншого боку, виявляти когнітивні характеристики різних типів вправ.

На рівні вибору граматичних описів краще звертатися до тих, які надають важливого значення. Необхідно надати студентам корисні описи, щоб допомогти їм краще зрозуміти контекстуальне функціонування кожного граматичного поняття у формі таблиць систематичного представлення граматичних фактів, що супроводжуються конкретними прикладами, проілюстрованими схемами або різними зображеннями. Крім того, необхідно наполягати на тому явищі, що одній дієслівній формі може відповідати декілька значень.

На рівні поділу та прогресії необхідно якнайшвидше встановити синтези, орієнтовані на відносини різних форм між ними та їхні відповідні значення, оскільки форма набувається лише шляхом прогресивної перебудови навчання, і що його слід повертати циклічно. Крім того, більшість граматичних форм мають різні значення і вживання в мовленні. Це явище вимагає, щоб ми присвятили кілька сесій цим вживанням, звідси інтерес до граматичних практик, орієнтованих на значення.

На рівні зв'язку з функціональним підходом ми не задовольняємося тим, що починаємо від значення (ситуації спілкування, тексти та документи тощо), аби рухатися до форм і працювати над ними у відповідних вправах. З іншого боку, необхідно також піти протилежним шляхом, тобто замінити форми в контекстах, щоб зрозуміти, що це навчання служить комунікації. Таким чином, ми можемо запитати себе, яка користь у спілкуванні від форми, над якою ми хочемо, щоб студенти працювали, і як можна також виразити поняття або намір, якому воно служить. Навіть повторення простих речень, включаючи форму, яку потрібно засвоїти під час вправи на вимову, також спрямоване на просте мовлення. Насправді це придбання «функціонального рефлексу». Придбання функціонального рефлексу, корисного для навчання, підштовхує студента до усвідомлення того, що він повинен докласти зусиль, щоб оволодівати загальноприйнятими формами, досягнути одну з характеристик мов: форми і спілкування не зустрічаються в ситуації однозначної відповідності. Тут йдеться про формально різні висловлювання для одного мовленнєвого акту.

На рівні граматичних вправ (форми та когнітивна обробка): які види діяльності, граматичні вправи можуть виконувати декілька функцій (сенсифікація, систематизація, закріплення нових уявлень та оцінка). Форми вправ різноманітні, але можна сказати, що для більшості з них форма нічого не говорить про функцію. Це означає, що одна форма вправи може брати на себе кілька функцій, а одна функція може інтерпретуватися кількома формами вправи. Ці вправи представлені кількома усними, письмовими, візуальними чи аудіовізуальними опорами. Однак ми можемо спостерігати зв'язок між об'єктом вправи (форми, що опрацьовуються, зміст, над яким опрацьовується, цільове засвоєння) і когнітивною мовною обробкою, яку вона передбачає. Саме цей зв'язок дає змогу з певною точністю визначити внесок вправ у навчання. Такий підхід дозволяє зрозуміти активність студента під час виконання вправи. Для цього ми можемо запитати себе, що набув студент, якщо він досяг успіху в цій діяльності.

Стосовно когнітивного підходу до вправ, G. Vigner [16, с. 145] нагадує нам про наступні основні моменти. Вправи можуть зробити важливий внесок в успішне навчання. Викладач при цьому повинен знати, коли він може прискорити чи сповільнити швидкість опанування фонетичним, лексичним або граматичним матеріалом.

Тому пропонуємо розглянути, які вправи, основані на когнітивно-комунікативному підході, можна використати на кожному з етапів заняття.

Урок з іноземної мови має свою специфіку, обумовлену основною стратегією навчання: спрямованістю на комунікацію. Комунікативна спрямованість виражається в практичній спрямованості, тобто в умінні користуватися мовою як засобом спілкування.

Ми рекомендуємо такі структурні елементи заняття:

1. Актуалізація та систематизація опорних знань і чуттєвого досвіду студентів.

Цей етап заняття може бути реалізований за допомогою таких навчальних ситуацій: перевірка домашнього завдання; підготовка до активної навчально-пізнавальної діяльності на занятті. Завдання викладача - знайти ефективні шляхи залучення студента до комунікативної взаємодії.

2. Формування нових знань, мовних умінь та навичок

На цьому етапі варто здійснити первинну перевірку розуміння студентами нового навчального матеріалу.

3. Застосування засвоєних знань і досвіду в теоретичній та практичній діяльності

Викладач на цьому етапі заняття в логічній послідовності узагальнює та систематизує вивчений навчальний матеріал; перевіряє мовні уміння та навички, підбиває підсумки, дає інструктаж до домашнього завдання.

Зупинимось на кожному структурному елементі заняття з української мови як іноземної більш докладно.

1. Актуалізація та систематизація опорних знань і чуттєвого досвіду студентів. Відбувається запровадження у мовне середовище. Це має велике психологічне значення, оскільки новий вид діяльності вимагає певних зусиль із боку студентів. Даний етап також передбачає перевірку рівня сформованості комунікативної та предметної компетенції студентів. Звичайно, на базі вивченої інформації студентам пропонується обмінятися привітаннями, інформацією про поточні події, відповісти на питання викладача, скласти власне монологічне висловлювання чи підготуватися до обговорення на занятті проблем, пов'язаних з темою.

Форми вираження привітань, їхнє лексичне наповнення змінюються залежно від рівня групи. Спочатку викладач використовує лише одну або дві етикетні фрази: Здрастуйте! Доброго ранку! (Добрий день!). Пізніше до них додаються фрази: Як справи? Що у вас нового? Можна запропонувати розповісти про події минулого дня і про плани на майбутнє. Такі мовні розігриви є гарною мотиваційною базою, яка забезпечує необхідний емоційний тонус для роботи на занятті.

Наступна навчальна ситуація – перевірка домашнього завдання. Її мета – перевірка розуміння студентами навчального матеріалу, вивченого на минулому занятті; виявлення лакун у темі, що вивчалась. Домашні завдання мають бути орієнтовані на формування комунікативних навичок та поваги до української культури.

Без регулярної перевірки викладачем наявності домашньої роботи студента, якості її виконання такі завдання втрачають смисл. Старанними студентами така поведінка може бути сприйнята як ігнорування їхніх старань та досягнень. На цьому етапі заняття проводиться також фонетична розминка, що покликана забезпечити налаштування слухового та мовленнєвого апарату студентів на іншомовну вимову. Види та форми проведення фонетичної розминки різноманітні: читання слів, речень, мікротекстів, діалогів, скоромовок, првторення одного речення з різною інтонацією тощо. Досвідчений викладач ще декілька разів повертається на занятті до фонетики, виправляючи помилки, тим самим привчаючи студентів постійно слідкувати за своєю вимовою.

II. Формування нових знань, мовних умінь та навичок. Цей навчальний етап починається з мотивації майбутньої навчальної діяльності, що формує внутрішню мотивацію студентів та стимулює подальший глибокий інтерес до вивчення мови. Знайомство з лексикою нової теми здійснюється у комунікативній формі через аудіювання, читання, тематичні тексти, діалоги з використанням різних засобів наочності. Новий матеріал містить лексичний матеріал та граматичні конструкції, які пов'язані з побутом студентів, розширенням кругозору, що дозволяє поєднати вивчення іноземної мови та засвоєння професійної лексики. Після знайомства з новою лексикою студенти разом із викладачем виконують завдання, що дозволяють сфокусувати увагу на новому лексичному матеріалі, засвоїти його та ввести до активного словника.

В умовах дистанційного навчання все частіше використовуються мультимедійні презентації у програмі «POWERPOINT». На екран виводяться слайди із творчими завданнями: закінчіть речення, відновіть діалог, складіть словосполучення. Після закріплення нової лексики починається робота з текстом, що стосується повсякденного побутового життя. Цей етап тісно пов'язаний із попереднім. Він є перехідною ланкою до етапу закріплення нових мовних та мовних умінь у вправах. Тут здійснюється контроль за швидкістю та якістю засвоєння нових умінь. Контроль засвоєння нового навчального матеріалу здійснюється через систему клішованих питань, тестів тощо.

Передтекстова робота з текстом починається із знайомства з його назвою, актуалізацією знань із теми тексту, ключовими словами тощо. Така стратегія сприяє створенню стану готовності студента до активного сприйняття матеріалу. Читати текст ми рекомендуємо логічно завершеними частинами із подальшими відповідями на питання до кожної із них. Така організація роботи дозволяє послідовно управляти процесом осмислення тексту. Після завершення процесу читання основне завдання викладача на етапі післятекстової роботи – допомогти студентам засвоїти, розширити та поглибити зміст прочитаного тексту. З цією метою викладач пропонує студентам переказати його близько до змісту, відповісти на питання, написати тест або (якщо дозволяє рівень підготовки студентів) самостійно скласти питання до тексту.

III. Застосування засвоєних знань і досвіду в теоретичній та практичній діяльності. Вправи на закріплення нової лексики потрібно вводити відпростих до складних. З метою сформування мовної компетенції можна запропонувати наступні вправи: • відтворення знайомих студентам слів у нових ситуаціях; • до іменників підібрати прикметники; • назвати синоніми/антоніми до вивчених слів. Після того, як навичка по вживанню нових слів розвинута, переходимо до комунікативних вправ: • підготувати повідомлення, пов'язане з темою тексту; • придумати фінал тексту.

Наступна навчальна ситуація цього етапу – контроль лексико-граматичних навичок, що були сформовані на занятті. Викладач, пам'ятаючи про різний рівень мовної компетенції

студентів, дає різні завдання кожному. Можна запропонувати завдання в тестовій формі, вставити пропущене слово або словосполучення.

Основою мета навчальної ситуації – підбиття підсумків – дати оцінку успішності загальної роботи студентів та окремих студентів, аргументувати виставлені оцінки. Домашнє завдання як особливий вид самостійної пізнавальної діяльності студента повинно бути засобом засвоєння вивченого матеріалу. Інструктаж до домашнього завдання спрямований на ознайомлення із його змістом, особливостями, мотивацією до виконання, можливими типовими помилками, словниками, довідниковою літературою та терміном виконання. Можна запропонувати наступні види домашніх завдань: • Читання та переклад тексту; виписати всі незнайомі слова і знайти їхній переклад. • Дати письмово/усно відповіді на питання до прочитаного тексту. • Переказ прочитаного тексту за виписаними ключовими словами. • Підготовка до словникового диктанту; самостійний словниковий диктант. • Вставити пропущені слова в речення. • Привітати друга з днем народження/Новим роком; запросити знайомого в кіно. Інструктаж до домашнього завдання варто формулювати українською мовою клішованими фразами. Студенти звикнуть до стереотипних формулювань та легко будуть розуміти викладача.

Запропоновані вправи допоможуть швидше «зануритись» у світ іншої мови, сприятимуть розвитку когнітивно-комунікативних навичок та умінь.

6. Перспективи подальшого розвитку досліджень

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розгляді психолінгвістичного вектору когнітивного та комунікативного підходів, який визначає рівень оволодіння іноземною мовою студентом як елітарною мовною особистістю.

7. Висновки

Отже, навчання іноземної мови з використанням комунікативно-когнітивного підходу відповідає основному принципу інтерактивності навчання, оскільки забезпечує організацію навчально-мовленнєвої взаємодії студентів як послідовності інтерактивних вправ у професійно значущих контекстах і ситуаціях. Завдання викладача – забезпечити наявність відповідного контексту на заняттях шляхом постійного створення ситуацій професійного спілкування, заохочувати студентів до активної участі в діалогах, підтримувати ініціативу й розвивати навички інтерактивного навчання.

Когнітивна та комунікативна методики спрямовані на виконання головного завдання мовної освіти за сучасних умов – формування комунікативної компетенції того, хто вивчає мову, і цілком відповідає загальноєвропейським орієнтирам із питань мовної освіти. Кожна з цих методик має свої завдання, але, інтегруючись, вони виконують головну функцію – формування і подальший розвиток мовної особистості на засадах неперервної мовної освіти.

Ми зрозуміли, що саме використання когнітивно-комунікативного підходу сприяє швидшому й легшому опануванню студентами іноземною мовою. Також запропонували деякі методологічні «штрихи» (вправи), які презентують обговорюваний нами у статті підхід та є ефективними під час вивчення іноземної мови.

У науковій розвідці на основі застосування когнітивно-комунікативного підходу в викладацькій діяльності авторка прийшла до таких висновків:

1. Когнітивний підхід – це теорія навчання іноземних мов, розроблена на основі когнітивної психології. Відносно навчання іноземної мови когнітивізм означає, що вивчення того чи іншого лінгвістичного явища повинно спиратися на розумові процеси і дії, що лежать в основі розуміння і використання цього явища у мовленні. Для цього підходу краще розглядати закони навчання, когнітивні стилі, характеристики ситуацій навчання іноземної мови та ефективний вимір вивчення іноземної мови.

2. Когнітивно-комунікативний підхід можна розглядати як одну з інновацій у мовних практиках, яка зараз цікавить як керівників різних лінгвістичних проєктів, так і професійних викладачів-дослідників іноземної мови.

3. Вправи є фундаментальними для більшості процесів навчання. Слід відрізнити від видів вправ, усних чи письмових, завдання на розуміння та висловлювання в різних ситуаціях, розвиваючи таким чином якомога більше уяву студентів, пропонуючи їм шукати якомога більше можливих відповідей на одне запитання чи одну ситуацію.

4. Під час підготовки вправи варто спостерігати зв'язок між її об'єктом (форми, що опрацьовуються, зміст, над яким опрацьовується, цільове засвоєння) і когнітивною мовною обробкою, яку вона передбачає.

Список літератури:

1) Барабанова, Г.В. (2005). Методика навчання професійно-орієнтованого читання в немовному ВНЗ: Монографія. Київ: Фірма «Інкос», 315.

2) Ігнатова, О. І. (2002). До питання вибору змісту та методів навчання іноземній мові (з досвіду викладання в Дипломатичній академії України при МЗС України). *Науковий вісник Дипломатичної академії України*. Вип. 6. 190-198. Відновлено з: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdau_2002_6_24

3) Зубенко, Т.В. (2008). Комунікативний підхід до навчання іноземної мови. *Науковий вісник Миколаївського державного університету: Збірник наукових праць*. Випуск 23: Педагогічні науки. Том 1 / За заг. ред. В.Д. Будака, О.М. Пехоти. Миколаїв. МДУ. 146.

4) Клименко, М.В. (2017). Когнітивно-комунікативний підхід до навчання спілкування англійською мовою. *Англійська мова та література*. № 7–8. 63.

5) Стойко, С.В. (2011). Реалізація комунікативного підходу в навчанні іноземних мов. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. Чернігів : ЧДПУ. Вип. 85 (Серія: Педагогічні науки). 223. Бацевич, Ф. С. (2004). Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Видавничий центр «Академія», 344.

6) Романчук, С.М. (2022). Деякі зауваги щодо дослідження когнітивістики у лінгвістичних студіях. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія: Філологія. Журналістика. Том 33 (72) № 6. Частина 2. С.1-7. Відновлено з: http://philol.vernadskyyjournals.in.ua/journals/2022/6_2022/part_2/1.pdf

7) Бацевич, Ф. С. (2004). Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Видавничий центр «Академія», 344.

8) Barbot, M.-J., Camatarri, G. (1999), *Autonomie et apprentissage. Innovation dans la formation*, PUF. 244.

9) CNDP (2018). *L'enseignement du français aux enfants d'origine étrangère*. 194.

10) Chastain, P.-K. (1990). «La théorie cognitive de l'apprentissage et son influence sur l'apprentissage et l'enseignement des langues secondes» dans *ELA n°77*, janvier-mars 1990, Didier-Erudition, Paris. 21-28.

11) Castellotti, V., De Carlos, M. (1995). *La formation des enseignants de langue*, CLE International, Paris. 192.

12) Moore, D. (1993). « Entre langues étrangères et langue d'origine : transformer la diversité en atout d'apprentissage » dans *ELA*, n°89, Didier-Erudition, Paris, 97-106.

13) Gaonac'h, D. (1991). *Théorie d'apprentissage et acquisition d'une langue étrangère*, Hatier-Didier, Paris. 239.

14) Bourret, P. (1999) “ Pour un enseignement stratégique ” dans *LE FDM n°307*, novembre-décembre 1999, Hachette-Edicef, Paris. 27-30.

15) Huong, Dao Anh (2010). *L'approche cognitive dans l'apprentissage des langues étrangères, sa conception et ses apports à l'acquisition des compétences linguistiques*. Synergies Pays riverains du Mékong n°2. 127-139 /https://gerflint.fr/Base/Mekong2/dao_anh_huong.pdf

- 16) Vigner, G. (2001). Enseigner le français comme langue seconde, CLE international, Paris, 127.
- 17) Hagege, C. (1996). L'enfant aux deux langues, Editions Odile Jacob, 298.
- 18) Anderson, R.C. (2006). Readings in the psychology of cognition.1965. Original from the University of Michigan Digitized Jun 13. 690.
- 19) Пустовіт, Г.П. (2010). Концептуальні засади модернізації змісту сучасної позашкільної освіти і виховання учнів. *Рідна мова*. № 10. С.21-22
- 20) Вовк, О.І. (2013). Комунікативно-когнітивна компетентність майбутніх філологів: нова парадигма сучасної освіти. Черкаси: Видавець Чабаненко Ю.А. 500.
- 21) Годованець, Н.І., Леган, В.П. (2016). Когнітивно-комунікативний підхід при навчанні іноземної мови. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота. 2016. Випуск 1 (38). С. 94-96.
- 22) Pendanx, M. (1998). Les activités d'apprentissage en classe de langue, Collection dirigée par S. Moirand, Hachette FLE, 192.

The role of the cognitive-communicative approach in the study of foreign languages by students

Svitlana Romanchuk

Department of Journalism, Ukrainian Institute of Arts and Sciences, Bucha, Ukraine

ORCID 0000-0002-5737-2951

Abstract: Modern life requires knowledge of a foreign language from each of us, especially young people. The need for its study increased after the full-scale invasion of the Russian Federation into Ukraine on February 24, 2022. The article examines the peculiarities of foreign language learning (English, French, Spanish, German, etc.) by Ukrainian students. Scientific intelligence analyzes a significant volume of scientific works devoted to the characteristics of approaches related to the specified problem. For the most effective study, the author suggests using a cognitive-communicative approach. Svitlana Romanchuk presents convincing arguments regarding the use of a cognitive-communicative approach when students/listeners study different language levels. Cognitive and communicative methods are aimed at fulfilling the main task of language education under modern conditions - the formation of communicative competence of a language learner, and fully corresponds to the European guidelines on language education. Each of these methods has its own tasks, but, being integrated, they perform the main function - the formation and further development of a linguistic personality on the basis of continuous language education. The results of the proposed study also discuss the role of the cognitive-communicative approach to foreign language learning by Ukrainian students. The author came to the conclusion that the use of the cognitive-communicative approach contributes to the faster and easier acquisition of a foreign language by students. Svitlana Romanchuk also offered some methodological "strokes" (exercises) that present the approach discussed in the article and are effective when learning a foreign language.

Key words: cognitive-communicative approach, communicative approach, linguistic skills, foreign language.
